

انستیتو علوم پزشکی و خدمات

دانشکده پزشکی
گروه ژنتیک و پزشکی مولکولی
طرح دوره (Course Plan)

مشخصات فراگیران				مشخصات درس				
رشته تحصیلی: پزشکی				عنوان واحد درسی: ژنتیک پزشکی				
مقطع تحصیلی: دکترای عمومی				نوع واحد درسی: نظری				
نیمسال تحصیلی: نیمسال دوم ۱۴۰۳-۱۴۰۴				کارورزی: -	کارآموزی: -	عملی: -	نظری: ۲ واحد	تعداد واحد
سایر	دستیار	کارورز	کارآموز	کارورزی: -	کارآموزی: -	عملی: -	نظری: ۳۴ ساعت	تعداد ساعت
-	-	-	-	تاریخ تصویب جدیدترین برنامه آموزشی توسط وزارت بهداشت:		دروس پیشنهادی: بیوشیمی سلول-مولکول و فیزیولوژی سلول		کد درس: ۱۲۴
مرحله ارائه درس: دوره‌ی آموزشی علوم پایه								
مشخصات مسئول درس								
رشته تحصیلی: ژنتیک پزشکی				نام و نام خانوادگی: دکتر اکبر محمدزاده				
رتبه علمی: استادیار				مقطع تحصیلی: دکترای تخصصی (MD, Ph.D.)				
پست الکترونیک: a.mohammadzadeh@zums.ac.ir				شماره تماس: ۰۲۴۳۳۱۴۰۳۳۶				
آدرس محل کار: دانشکده پزشکی، گروه ژنتیک و پزشکی مولکولی								
نام و نام خانوادگی سایر مدرسان: دکتر حسین دین محمدی، دکتر تینا شاهانی، دکتر میترا خلیلی								
بازنگری بر اساس نیاز جامعه: ۱۳۹۸/۱۱/۱۵				تاریخ تدوین طرح درس:		نحوه برگزاری دوره:		
تاریخ تصویب توسط شورای EDC:				۱۴۰۳/۰۵/۱۴		ترکیبی	مجازی	حضور
				تاریخ تأیید توسط شورای EDO:				✓
شماره جلسات بازنگری شده:								

اهداف آموزشی

هدف کلی:

- ✓ آشنایی با جایگاه راهبردی ژنتیک پزشکی در نظام سلامت
- ✓ شناخت عوامل موثر بر وراثت بیماریها و مکانیسم عمل آنها
- ✓ آشنایی با انواع اختلالات کروموزومی، ناهنجاریهای ژنتیکی و آنومالیهای بدو تولد
- ✓ آشنایی با رویکردهای نوین ژنتیکی در پیشگیری، تشخیص و درمان بیماریها
- ✓ آشنایی با مهندسی ژنتیک، ژنتیک سرطان، فارماکوژنتیک و پزشکی شخصی

اهداف اختصاصی (رفتاری): در پایان برنامه آموزشی، انتظار می رود فراگیر قادر باشد:

حیطه شناختی:

- تاریخچه و جایگاه ژنتیک در علوم پزشکی و نظام سلامت ن را توضیح دهد.
- مفهوم وراثت و نقش ژنتیک و محیط در بروز صفات را توضیح دهد.
- ساختار و بیان ژن و انواع توالیهای DNA را توضیح دهد.
- انواع جهشهای ژنی، ژنومی و کروموزومی را با ذکر مثال تعریف کند.
- اثرات ساختاری جهشها بر پروتئینها را توضیح دهد.
- انواع واریاسیونها را توضیح دهد.
- مفهوم پلی مورفیسم ژنتیکی را توضیح دهد.
- چرخه سلول، نحوه تقسیم میوز و میتوز و فرآیند گامتوزن را توضیح دهد.
- سیتوژنتیک را تعریف کند.
- ساختار کروموزوم ها را توضیح دهد.
- کاربردهای مطالعه کروموزومها را توضیح دهد.
- نحوه تهیه کاریوتایپ کروموزومی جهت شناسایی اختلالات کروموزومی را به طور کلی بیان کند.
- نحوه خوانش فرمول های اختلالات ساختاری و عددی کروموزومها را توضیح دهد.
- نحوه تفسیر و آنالیز نتایج تست کاریوتایپ را بیان کند.
- انواع ناهنجاری های تعدادی کروموزومی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- انواع ناهنجاری های ساختاری کروموزومی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- پیامدهای بالینی ناهنجاریهای شایع تعدادی کروموزومی را توضیح دهد.
- پیامدهای بالینی ناهنجاریهای شایع ساختاری متعادل و نامتعادل کروموزومی را توضیح دهد.
- عوامل مؤثر بر ایجاد ناهنجاری های کروموزومی شایع را شرح دهد.
- چهار گروه ناهنجاریهای منفرد را با ذکر مثال شرح دهد.

- اصطلاحات توالی، همراهی و سندرم را با ذکر مثال توضیح دهد.
- انواع تراژونها را با ذکر مثال توضیح دهد.
- تقسیم بندی اختلالات ژنتیکی را بر حسب الگوهای توارث مندلی با ذکر مثال شرح دهد.
- خصوصیات الگوهای توارث اتوزومی غالب و مغلوب را با ذکر مثال توضیح دهد.
- خصوصیات الگوهای توارث وابسته به X غالب و مغلوب را با ذکر مثال توضیح دهد.
- ویژگیهای توارث هولاندريک را با ذکر مثال توضیح دهد.
- وراثت «تحت تأثیر جنس» و «محدود به جنس» را با ذکر مثال توضیح دهد.
- نفوذ ناقص یا کامل را در بیماری‌های ژنتیکی با ذکر مثال شرح دهد.
- بیان متغیر را در بیماری‌های ژنتیکی با ذکر مثال توضیح دهد.
- پلیوتروپی را با ذکر مثال شرح دهد.
- پیش‌اندازی (Anticipation) را در بیماری‌های ژنتیکی با ذکر مثال توضیح دهد.
- هتروژنی الی و هتروژنی لوکوسی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- الگوهای توارث غیر مندلی را توضیح دهد.
- خصوصیات الگوی توارث میتوکندریایی را توضیح دهد.
- ویژگی‌های بیماری‌های چند عاملی را با ذکر مثال توضیح دهد.
- علل ژنتیکی و محیطی در بروز بیماری‌های چند عاملی را توضیح دهد.
- اصول و اهداف غربالگری‌های سه ماهه اول و دوم بارداری را توضیح دهد.
- اندیکاسیون‌های تست‌های غربالگری‌های سه ماهه اول و دوم بارداری را توضیح دهد.
- تست تشخیص پیش از لانه‌گزینی (PGD) را با ذکر مثال توضیح دهد.
- اندیکاسیون‌های انجام تست تشخیص پیش از لانه‌گزینی (PGD) را توضیح دهد.
- ناباروری و انواع آن را توضیح دهد.
- علل ژنتیکی ناباروری در مردان و زنان را توضیح دهد.
- روشهای کمک باروری (ART) شامل ICSI، IVF و استفاده از گامت‌اهدایی را توضیح دهد.
- اندیکاسیون‌های استفاده از روشهای کمک باروری را توضیح دهد.
- مراحل مختلف مشاوره ژنتیک را توضیح دهد.
- اندیکاسیون‌های انجام مشاوره ژنتیک را توضیح دهد.
- نحوه رسم شجره و نمادهای آن را توضیح دهد.
- خطر بروز بیماری‌های ژنتیکی مندلی را با توجه به شجره و بر اساس الگوی توارث محاسبه کند.
- برآورد خطر بروز بیماری‌های چندعاملی را توضیح دهد.
- مفهوم و مکانیسم اپی‌ژنتیک و نقش آن در بروز بیماری‌های انسان را با ذکر مثال توضیح دهد.
- خصوصیات ژنتیکی سلول‌های سرطانی را توضیح دهد.

- نقش پروتوانکوژنها و ژن های سرکوبگر تومور را در بروز سرطان با ذکر مثال توضیح دهد.
- تاثیر عواملی ژنتیکی و عوامل محیطی در سرطان را توضیح دهد.
- تفلوت موتاسیونهای ژرم لاین را با موتاسیونهای سوماتیک شرح دهد.
- فرضیه دو ضربه ای نادسون را توصیف نماید.
- مفهوم ژن درمانی را توضیح دهد.
- اهمیت ژن درمانی را در درمان بیماریهای ژنتیکی و مولتی فاکتوریال توضیح دهد.
- تفاوتها، مزایا و معایب روشهای Viral vector-based gene therapy با Non-viral vector gene therapy را توضیح دهد.
- فارماکوژنتیک و فارماکوژنومیک را تعریف کند.
- مفهوم پزشکی دقیق (Precision medicine) یا فردمحور (Personalized/Individualized medicine) را توضیح دهد.
- اهمیت فارماکوژنومیک را در تجویز داروها با ذکر مثال توضیح دهد.

حیطه عاطفی:

- به طور منظم در جلسات کلاسی حضور داشته باشد.
- به مراحل مختلف تدریس توجه و علاقه نشان دهد.
- در بحث های گروهی در کلاس فعالانه شرکت کند.

حیطه روانی حرکتی: -

روش های تدریس

سخنرانی ✓	پرسش و پاسخ ✓	بحث گروهی	ایفای نقش
کارگاه آموزشی	نمایش عملی	PBL	پانل
گردش علمی	گزارش صبحگاهی	جورنال کلاب	گروه کوچک
Bedside teaching	Grand Round	Case Based Discussion	بیمار شبیه سازی شده

سایر روشهای تدریس:

مواد و وسایل آموزشی

کتاب ✓	جزوه	پاورپوینت ✓	وایت برد ✓	تصویر/عکس ✓	کاتالوگ/بروشور
فایل صوتی	فیلم آموزشی ✓	نرم افزار	ماکت	اشیاء و لوازم واقعی	بیمار استاندارد شده

سایر مواد و وسایل آموزشی: -

مکان برگزاری آموزش

کلاس ✓	سایت اینترنت	سالن کنفرانس	سالن آمفی تاتر	سالن مولاژ	آزمایشگاه	Media Lab	Skill Lab	درمانگاه/ بخش بالینی	عرصه بهداشت	جامعه
--------	--------------	--------------	----------------	------------	-----------	-----------	-----------	----------------------	-------------	-------

تجارب یادگیری (مرتبط با استاد)

طرح سوال و بحث در زمینه‌های مرتبط با موضوع جلسه در کلاس

تکالیف یادگیری (مرتبط با فراگیر)

مطالعه و آماده سازی پاسخ سؤالات مطرح شده توسط استاد در انتهای هر جلسه برای جلسه بعد

ضوابط آموزشی و سیاست های مدرس

انتظارات: انتظار می‌رود دانشجویان گرامی در کلاس درس به موقع حضور یابند و در بحثها مشارکت فعال داشته باشند.
مجازها: ورود و خروج از کلاس فقط در صورت اضطرار بلامانع است.
محدودیتها: استفاده از تلفن همراه یا صحبت کردن با همکلاسی‌ها در زمان تدریس در کلاس درس ممنوع است.

توصیه‌های ایمنی (دروس عملی/آزمایشگاهی/بالینی/عرصه)

—

فهرست منابع درسی

Turnpenny PD, Ellard S, Cleaver R. Emery's Elements of Medical Genetics. 16th ed. Elsevier, 2022.

Nussbaum RL, McInnes RR, Willard HF. Thompson & Thompson Genetics in Medicine. 8th ed. Elsevier, 2016.

Jorde LB, Carey JC, Bamshad MJ. Medical Genetics. 5th ed. Elsevier; 2015.

روش ارزشیابی

گسترده پاسخ	کوتاه پاسخ	چند گزینه ای ✓	جورکردنی	صحیح / غلط	چک لیست	مصاحبه
Key Feature	OSCE	Short Case	Long Case	Mini CEX	DOPS	Clinical Work Sampling
Log Book	360 ⁰	Portfolio	PUZZLE	PMP	SCT	CRP

سایر روشهای ارزشیابی: -

بارم بندی نمره (نمره قبولی از ۲۰، برابر ۲۰ می باشد):

نمره نظری: ۲۰ - نمره عملی: -

حضور و غیاب کلاسی: +	مشارکت کلاسی: +	انجام تکالیف عملی و پروژه: -
کوئیز: -	امتحان میان ترم: -	امتحان پایان ترم: ۲۰ نمره

سایر موارد:

جدول ارائه برنامه نظری درس ژنتیک پزشکی نیمسال دوم سال تحصیلی ۱۴۰۳ گروه ب

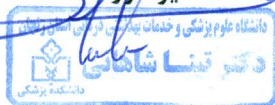
شماره جلسه	روش ارائه	تاریخ ارائه	ساعت ارائه	عنوان جلسه	مدرس (مدرسان)
۱	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۳/۱۱/۲۴	۱۰-۱۲	تاریخچه و جایگاه ژنتیک در علوم پزشکی، ساختار و بیان ژن و انواع توالی‌های DNA	دکتر حسین دین محمدی
۲	حضوری	شنبه ۱۴۰۳/۱۱/۲۷	۱۵-۱۷	جهش‌های ژنی و پلی‌مورفیسم	دکتر اکبر محمدزاده
۳	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۳/۱۲/۰۱	۱۰-۱۲	سیتوژنتیک بالینی و روشهای آزمایشگاهی مطالعه کروموزومها	دکتر اکبر محمدزاده
۴	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۳/۱۲/۰۸	۱۰-۱۲	ناهنجاریهای تعدادی کروموزوم‌های اتوزومی و بیماریهای مهم	دکتر اکبر محمدزاده
۵	حضوری	شنبه ۱۴۰۳/۱۲/۱۱	۱۵-۱۷	ناهنجاریهای تعدادی کروموزوم‌های جنسی و بیماریهای مهم	دکتر اکبر محمدزاده
۶	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۳/۱۲/۱۵	۱۰-۱۲	ناهنجاریهای ساختاری کروموزوم‌ها و بیماریهای مهم	دکتر اکبر محمدزاده
۷	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۳/۱۲/۲۲	۱۰-۱۲	ناهنجاریهای بدو تولد و تراژونها	دکتر اکبر محمدزاده
۸	حضوری	شنبه ۱۴۰۳/۱۲/۲۵	۱۵-۱۷	تقسیم بندی اختلالات ژنتیکی و رسم شجره نامه	دکتر حسین دین محمدی
۹	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۴/۰۱/۲۰	۱۰-۱۲	الگوهای توارثی تک ژنی ۱	دکتر حسین دین محمدی
۱۰	حضوری	شنبه ۱۴۰۴/۰۱/۲۳	۱۵-۱۷	الگوهای توارثی تک ژنی ۲	دکتر حسین دین محمدی
۱۱	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۴/۰۱/۲۷	۱۰-۱۲	وراثت چندعاملی	دکتر حسین دین محمدی
۱۲	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۴/۰۲/۰۳	۱۰-۱۲	اپی ژنتیک و بیماریهای انسان	دکتر حسین دین محمدی
۱۳	حضوری	شنبه ۱۴۰۴/۰۲/۰۶	۱۵-۱۷	ژنتیک سرطان	دکتر حسین دین محمدی
۱۴	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۴/۰۲/۱۰	۱۰-۱۲	ژن درمانی و فارماکوژنتیک	دکتر حسین دین محمدی
۱۵	حضوری	چهارشنبه ۱۴۰۴/۰۲/۱۷	۱۰-۱۲	مشاوره ژنتیک و ارزیابی ریسک	دکتر اکبر محمدزاده
۱۶	حضوری	شنبه ۱۴۰۴/۰۲/۲۰	۱۵-۱۷	روشهای ژنتیکی تشخیص پیش و پس از تولد همراه با مثالهای مهم، روشهای PND و PGD	دکتر اکبر محمدزاده

تاریخ آزمون پایان ترم: طبق برنامه آموزش

دکتر سیمیه عبداللهی ثابت
معاون آموزشی دانشکده

دکتر تینا شاهانی

مدیر گروه

دکتر اکبر محمدزاده

مسئول درس

گروه ژنتیک و پزشکی مولکولی، دانشکده پزشکی